

Tisková zpráva

Angažovanost občanů a jejich porozumění politice – únor 2018

- 80 % dotázaných je přesvědčeno, že se politické strany starají více o hlasy voličů než o jejich názory a pouze necelá pětina (19 %) respondentů souhlasí s tvrzením, že zvolené politiky zajímá, co si občané myslí.
- Přibližně dvě třetiny (67 %) dotázaných dle svého mínění rozumí politice a politickému dění jako ostatní lidé, přičemž muži zastávají tento názor častěji než ženy.
- V porovnání s předchozími výzkumy, aktuální data naznačují, že v české společnosti začíná docházet k proměně názorů.

Zpracovala:

Radka Hanzlová

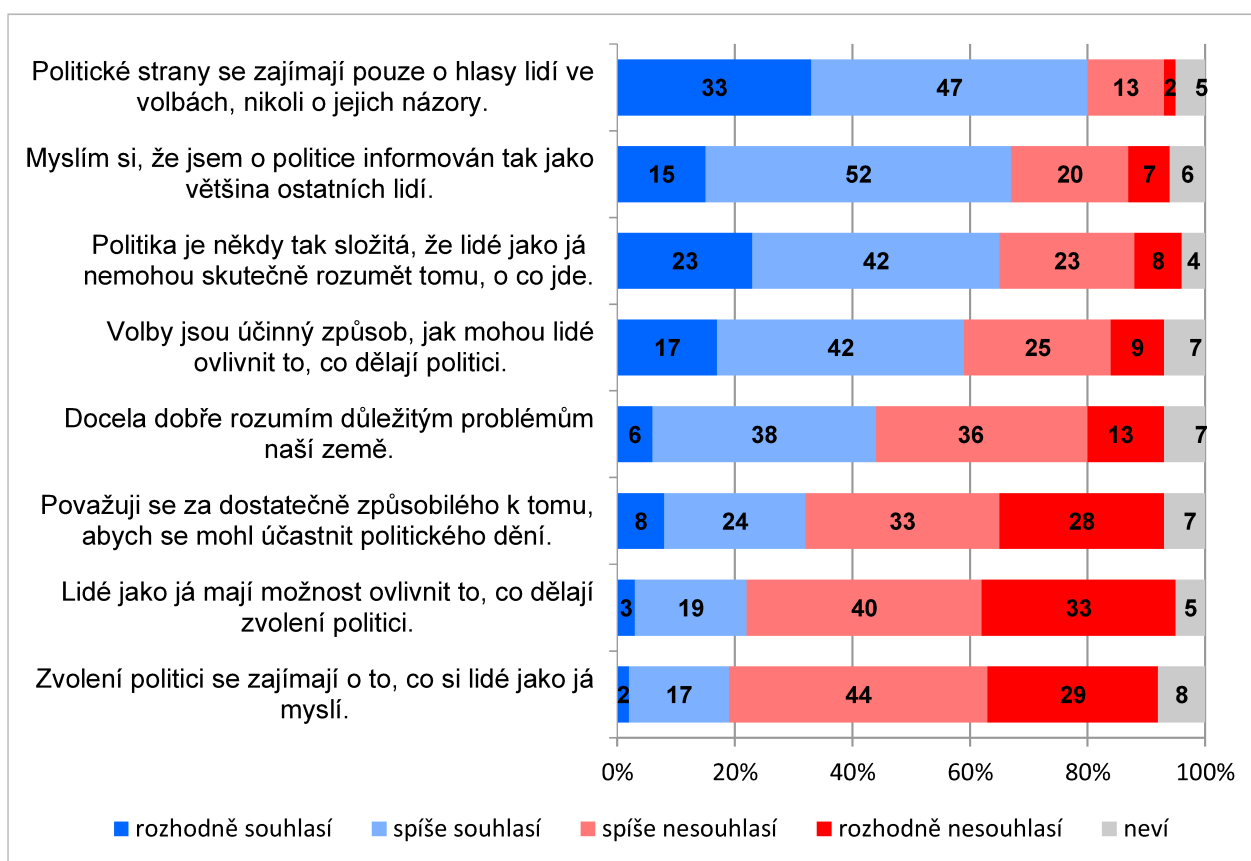
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 583; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

V únorovém šetření dotazovalo CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., sadu otázek týkajících se možností participace občanů na politickém dění a jejich porozumění politice v obecné rovině. Výsledky zobrazuje následující graf.

Graf 1: Hodnocení výroků o občanské participaci a vztahu politiků a voličů (v %)¹

Pozn.: Položky seřazeny sestupně dle souhlasu (součet rozhodně + spíše souhlasí).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 15. 2. 2018, 1119 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Otázka: „Nyní Vám přečtu několik tvrzení a Vy mi prosím řekněte, nakolik s nimi souhlasíte či nesouhlasíte.“

Můžeme říci, že nejvyšší skepse panuje v oblasti přístupu politiků k voličům a zájmu o jejich názory. Konkrétně 80 % dotázaných je přesvědčeno, že politické strany se starají více o hlasy voličů než o jejich názory a pouze necelá pětina (19 %) respondentů souhlasí s tvrzením, že zvolené politiky zajímá, co si občané myslí. Pokud jde o porozumění politice a celkovému politickému dění, 67 % dotázaných má pocit, že je o tomto dění informováno podobně jako ostatní lidé. Dále necelá polovina (44 %) respondentů tvrdí, že docela dobře rozumí důležitým problémům naší země, téměř polovina (49 %) veřejnosti má ale pocit opačný, a zhruba jedna třetina (32 %) se považuje za způsobilou k účasti na politickém dění, přibližně tři pětiny (61 %) nikoliv. Přičemž přibližně dvě třetiny (65 %) české veřejnosti považuje politiku někdy za natolik složitou, že jim to stěžuje možnost jí zcela porozumět, necelá třetina českých občanů (31 %) si myslí opak. Téměř tři pětiny (59 %) respondentů vidí ve volbách účinnou možnost k ovlivnění konání politiků, opačný názor zastává přibližně třetina (34 %) oslovených. O něco horší jsou postoje občanů k možnosti změnit to, co politici dělají, přímo z jejich pozice běžného občana, kdy tuto možnost jako reálnou vidí jen 22 % dotázaných, téměř tři čtvrtiny (73 %) respondentů uvedlo, že takovou možnost nemají.

Tabulka 1: Hodnocení výroků o občanské participaci a vztahu politiků a voličů – časové srovnání (v %)

	VI/04	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/16	II/18
Souhlas/nesouhlas								
Politika je někdy tak složitá, že lidé jako já nemohou skutečně rozumět tomu, o co jde.	-	-	66/31	68/29	65/32	68/30	64/33	65/31
Docela dobře rozumím důležitým problémům naší země.	49/45	51/46	47/47	46/49	50/45	45/50	48/47	44/49
Považuji se za dostatečně způsobilého k tomu, abych se mohl účastnit politického dění.	18/76	15/80	35/58	38/55	35/57	34/61	34/60	32/61
Myslím si, že jsem o politice informován tak jako většina ostatních lidí.	74/21	77/19	76/19	76/19	73/21	72/24	73/22	67/27
Politické strany se zajímají pouze o hlasy lidí ve volbách, nikoli o jejich názory.	85/12	86/12	84/13	85/11	84/13	84/13	85/12	80/15
Lidé jako já mají možnost ovlivnit to, co dělají zvolení politici.	18/79	6/92	11/85	12/84	15/82	15/82	18/78	22/73
Volby jsou účinný způsob, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici.	44/48	51/40	55/39	45/48	43/51	48/48	48/46	59/34
Zvolení politici se zajímají o to, co si lidé jako já myslí.	13/82	8/88	11/83	11/84	11/85	14/83	14/82	19/73

Pozn.: Souhlas je součtem odpovědí rozhodně a spíše souhlasím, nesouhlas je součtem odpovědí rozhodně a spíše nesouhlasím. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z časového srovnání vidíme (viz tabulku 1), že v aktuálním šetření jsme oproti předchozím průzkumům zaznamenali u většiny výroků statisticky významné změny, což může značit to, že názory české veřejnosti se začínají proměňovat. Vliv na tuto změnu může mít také skutečnost, že se výzkum konal krátce po volbách prezidenta ČR a jen pár měsíců po volbách do Poslanecké sněmovny PČR. K nejvýraznější změně došlo u výroku, že volby jsou účinný způsob, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici – v porovnání s předchozím šetřením z roku 2016 došlo k nárůstu souhlasu s tímto výrokem o 11 procentních bodů na 59 % a zároveň nesouhlas poklesl o 13 procentních bodů. Jedná se

nejvyšší, v případě souhlasu, a nejnižší, v případě nesouhlasu, hodnoty, které jsme doposud naměřili. S nárůstem souhlasu s tímto tvrzením souvisí i vyšší souhlas u výroku, že lidé jako já mají možnost ovlivnit to, co dělají zvolení politici. Souhlas s tímto výrokem postupně roste od roku 2008, a do současnosti vzrostl o 16 procentních bodů na 22 %. Nejvyšší hodnotu od počátku sledování v roce 2004 jsme v aktuálním šetření naměřili také u výroku, že zvolení politici se zajímají o to, co si lidé jako já myslí – aktuálně s ním souhlasí necelá pětina (19 %) dotázaných (od roku 2008 nárůst o 11 procentních bodů). S výroky myslím si, že jsem o politice informován tak jako většina ostatních lidí a dále že politické strany se zajímají pouze o hlasy lidí ve volbách, nikoli o jejich názory naopak dle aktuálního výzkumu souhlasí nejméně dotázaných od roku 2004 – v případě informovanosti o politice souhlasí 67 % dotázaných (oproti roku 2016 pokles o 6 procentních bodů) a zájmu politických stran pouze o hlasy voličů 80 % respondentů (od minulého šetření z roku 2016 pokles o 5 procentních bodů).

Obecně můžeme dle charakteristik respondentů říci, že méně skeptičtí jsou v postojích k jednotlivým výroky lidé spokojení se současnou politickou situací. Pokud jde o genderové rozdíly, muži jsou více přesvědčeni o své způsobilosti k participaci na politickém dění a porozumění politickým problémům než ženy. Obecně méně skeptičtí k možnostem změny a participace jsou pak i lidé, kteří důvěřují vládě ČR a lidé s dobrou životní úrovní. Lidé s vysokoškolským vzděláním deklarují častěji způsobilost k participaci na politickém dění a porozumění politickým problémům a naopak oproti lidem s nižším vzděláním se méně často domnívají, že někdy je politika příliš složitá, aby jí mohli skutečně rozumět.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v18-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>3. - 15. 2. 2018</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1119</i>
Počet tazatelů:	<i>237</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PS.16</i>
Kód zprávy:	<i>ps180321</i>
Zveřejněno dne:	<i>21. března 2018</i>
Zpracovala:	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
